

opdrachtgever Fame
project Uitbreiding Recreatiecentrum De Lucht
- Flora- en faunaonderzoek

nummer 5194-A **EINDCONCEPT**
datum 27-09-2006

kantoor Roermond •
Kapellerlaan 179
Postbus 120
6040 AC Roermond
Telefoon 0475 330 271
Fax 0475 330 010
E-mail roermond@taken.nl

eerdere datum n.v.t.
trefwoorden flora, fauna, rensbouwde

kantoor Arnhem ○
Sw. De Landasstraat 59
6814 DB Arnhem
Telefoon 026 443 4460
Fax 026 443 4462
E-mail arnhem@taken.nl

© Taken Landschapsplanning bv 27 september 2006

Niets uit dit rapport of bijbehorende tekeningen mag worden vervaelvoudigd en of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook zonder schriftelijke vermelding van opdrachtgever en Taken Landschapsplanning bv, noch mag het zonder bronvermelding worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

	<i>Blz.</i>
1. Inleiding	5
2. Resultaten	7
2.1. Archiefonderzoek	12
2.2. Veldonderzoek	16
2.3. Samenvatting	
3. Toetsing aan wetgeving en beleid en effecten	17
3.1. Conclusies veld- en archiefonderzoek	17
3.2. Flora- en faunawet	17
3.3. Effecten	19
3.4. Mitigatie, compensatie en slotconclusie	21
4. Gebruikte literatuur	19
Bijlagen	
1. Planschets uitbreiding recreatiecentrum De Lucht	
2. Status, voortvloeiend uit wet- en regelgeving	
Tabellen	
1. Beschikbaarheid gegevens flora en fauna bij Natuurloket	
2. Soortenlijst fauna van het plangebied op grond van veldonderzoek	15
3. Soortenlijst flora van het plangebied op grond van veldonderzoek	15
4. Overzicht van te verwachten effecten binnen en in de directe omgeving van het plangebied	20

Figuren

1.	Ligging van het plangebied (topografie)	5
2.	Ligging van het plangebied in relatie tot EHS en waterafhankelijke natuur	

Foto's

1.	Eikensingel langs oostgrens van het plangebied	14

Kaarten

1.	Archiefgegevens fauna
2.	Grondgebruik en biotopen

I. Inleiding

Opdracht, aanleiding

Recreatiecentrum De Lucht is voornemens in de komende jaren te komen tot een aanzienlijke uitbreiding van het bestaande centrum. Daarvoor is een stuk grond aangekocht, dat grenst aan de huidige locatie. Door deze uitbreiding wordt het recreatiecentrum ongeveer 15 ha groter en komt hierdoor op een oppervlak van totaal 36 ha. Het planvoornemen wordt hieronder beknopt samengevat, terwijl in bijlage I een planschets is opgenomen (zie ook het Masterplan van Taken Landschapsplanning en Fame, 2004).

Op de uitbreiding is een grote recreatieplas gedacht, waaromheen 300 toeristische kampeerplaatsen komen. De plas krijgt een zandstrand. Langs de plas worden enkele recreatiewoningen gebouwd, die geheel of gedeeltelijk in het water staan en bereikbaar zijn via een loopplank. Bij het realiseren van de plas komt veel zand vrij, dat zal worden verkocht en daarmee tevens de financieringsbron vormt voor het project.

Het terrein wordt tevens voorzien van een hoogwaardige natuurontwikkeling. Ten aanzien van de ontsluiting wordt voorgesteld de huidige ingang van de camping te verplaatsen naar de oostzijde, waarvoor een nieuwe weg moet worden aangelegd vanaf de Barneveldsestraat in de gemeente Renswoude. Het parkeren wordt op eigen terrein opgelost door de aanleg van een nieuwe parkeerplaats.

Bureau Taken Landschapsplanning is gevraagd de aanvraag van de benodigde vergunningen voor te bereiden en het planproces te begeleiden.

In het kader van de RO-procedure (wijziging bestemming) alsmede ten behoeve van de aanvraag van een ontgrondingsvergunning is het noodzakelijk een natuurwaardenonderzoek uit te voeren. De effecten van het voornemen dienen daarbij in beeld te worden gebracht. Tevens dient in een dergelijk onderzoek nagegaan te worden of er sprake is van beïnvloeding van gebieden die onder de Natuurbeschermingswet vallen dan wel soorten die geplaatst zijn op de Europese Habitat- of Vogelrichtlijn.

In voorliggend rapport worden de huidige natuurwaarden beschreven en wordt ingegaan op de effecten op de flora en fauna. Ook vindt een beoordeling plaats in het kader van de Flora- en faunawet, namelijk in welke mate zodanige schade en voor welke soorten te verwachten is, dat een ontheffing ex artikel 75 van deze wet noodzakelijk is.

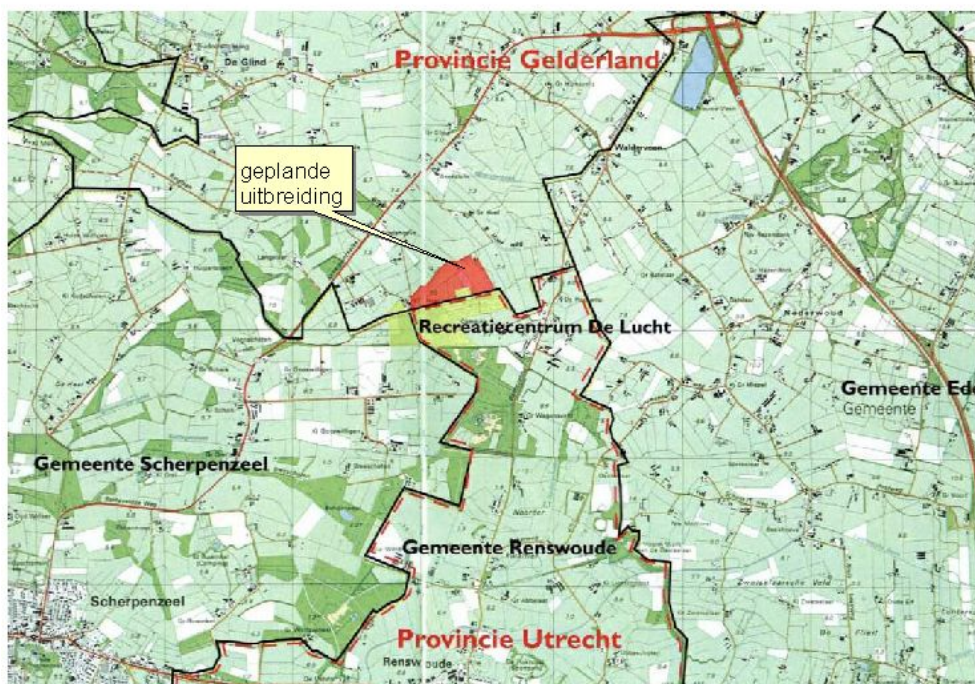
Plangebied, ligging en beknopte karakteristiek

Het plangebied voor de beoogde uitbreiding is gelegen in de gemeente Barneveld (provincie Gelderland), terwijl het bestaande recreatiecentrum in de gemeente Renswoude (provincie Utrecht) ligt.

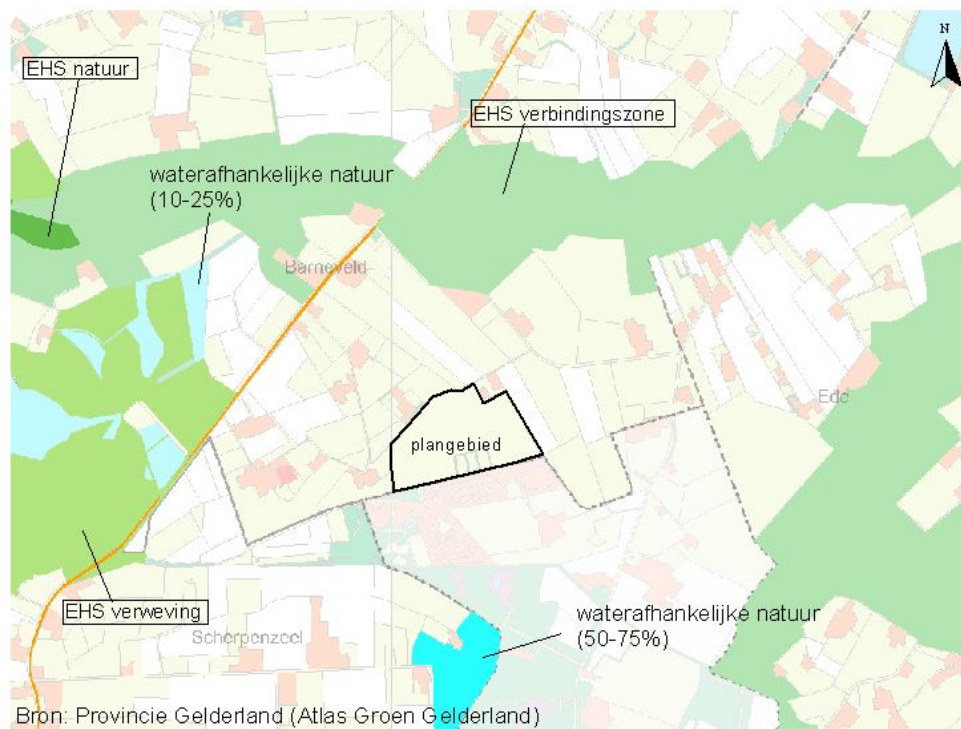
Het grondgebruik bestaat momenteel voornamelijk uit akkerbouw (maïs) en grasland. Langs de noordgrens bevindt zich een elzensingel en langs de oostgrens een eikensingel. Het plangebied is verder geheel open van karakter.

Voor wat betreft het beleidskader wordt verwezen naar het eerdergenoemde Masterplan.

Er liggen nabij het plangebied geen beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet, Habitat- of Vogelrichtlijngebied). De dichtstbijzijnde Habitatrichtlijngebieden zijn Groot Zandbrink (op 4,5 km naar het noordwesten) en de Veluwe (op ruim 7 km naar het oosten). Er zijn door het planvoornemen redelijkerwijs geen effecten op dit gebied te verwachten. Het gebied wordt, zij het op ruime afstand, 'omzoomd' door gronden die behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), vergelijk figuur 2. Ook van de EHS geldt dat er door het planvoornemen geen nadelige beïnvloeding te verwachten valt. Een aandachtspunt is de aanwezigheid van waterafhankelijke natuur in de directe omgeving (zie figuur 2). In hoofdstuk 3 wordt hier nader op ingegaan.

figuur 1: Ligging van het plangebied (topografie)

figuur 2: Ligging van het plangebied in relatie tot EHS en waterafhankelijke natuur

Methodiek en indeling rapport

Er is zowel een archief- als een veldonderzoek uitgevoerd. Het archiefonderzoek betreft het analyseren van bestaande gegevens, met name die van de beide provincies (Gelderland en Utrecht). Daarnaast zijn de bestaande biotopen onderzocht tijdens een veldbezoek, begin september 2006. Daarbij zijn tevens waarnemingen van flora en fauna genoteerd.

In voorliggend rapport worden de resultaten van het veld- en archiefonderzoek gepresenteerd (hoofdstuk 2). Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de resultaten getoetst aan wet- en regelgeving. Tevens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de effecten van de voorgenomen ingreep op de aanwezige natuurwaarden. Tenslotte worden nog enkele aanbevelingen gedaan om schadelijke effecten te mitigeren en aan te leggen biotopen te optimaliseren. In de slotconclusie wordt ingegaan op de noodzaak van een ontheffingsaanvraag ex art. 75 van de Flora- en faunawet.

2. Resultaten

2.1. Archiefonderzoek

Natuurloket

Op de website van het Natuurloket kan men inzicht verkrijgen in de mate waarin een bepaald gebied is onderzocht. Doorgaans zijn hierin alleen de gegevens van particuliere verenigingen bijeengebracht, zodat men voor het totaalbeeld ook bijvoorbeeld gegevens van de provincie erbij moet betrekken.

De gegevens bij het Natuurloket zijn op kilometerhokbasis geregistreerd. Het plangebied ligt gedeeltelijk binnen kilometerhokken x=164/y=457 en 165/457 (op kaart 1 zijn de amersfoortse coördinaten aangegeven). Tabel 1 geeft voor deze kilometerhokken weer in welke mate deze onderzocht zijn voor de verschillende soortgroepen. Er zijn enkele soortgroepen, die binnen het kader van de Flora- en faunawet niet relevant zijn, omdat er geen beschermde soorten bij zijn. Dit geldt voor de mossen, korstmossen, paddestoelen, nachtvlinders en sprinkhanen.

Geconcludeerd kan worden dat het plangebied en omgeving nauwelijks onderzocht is voor wat betreft de fauna. Over vaatplanten is wel redelijk wat informatie beschikbaar, hoewel deze al tamelijk oud is.

Provincie Gelderland

De provincie Gelderland heeft via de website

www.gelderland.nl/atlasgroengelderland/ haar inventarisatiegegevens voor ieder toegankelijk gemaakt.

Informatie is beschikbaar over (hier de relevante soortgroepen genoemd):

- vegetatie/flora – vegetatie-opnamen met plantensoorten (punt-gegevens);
- (overige) bijzondere plantensoorten, met name geelsterren (kilometerhokken);
- korstmossen: indicatiewaarden voor verzuring (kilometerhokken);
- broedvogels (kilometerhokken);
- wintervogels: ganzen en zwanen (kilometerhokken);
- dassenslachtoffers (punt-gegevens);
- amfibieën: voorkomen knoflookpad (kilometerhokken);
- reptielen: waarderingskaarten (kilometerhokken);
- vleermuizen: waarderingskaarten en aantal kolonies (kilometerhokken).

Bij raadpleging van deze gegevens blijkt dat de natuurwaarden van het projectgebied zeer gering zijn. Alleen net ten noorden van het projectgebied zijn kilometerhokken aangegeven, waar belangrijke natuurwaarden aanwezig zijn. Het betreft hier 'redelijk belangrijk gebied' voor vleermuizen en de aanwezigheid van één of meer territoria

van de kerkuil, een Rodelijstsoort, zie kaart 2.

tabel 1

Beschikbaarheid gegevens Natuurloket over flora en fauna van kilometerhokken waarvan het plangebied deel uitmaakt. (Bron: www.natuurloket.nl)

Toelichting tabel:

- Per kilometerhok is in de eerste rij aangegeven hoeveel procent (oppervlakte) van het hok binnen het onderzoeksgebied (og) is gelegen.
- Indien soortgroep is onderzocht, is per kilometerhok aangegeven het aantal soorten van respectievelijk FFW tabel 1, FFW tabellen 2 en 3a,b, Habitat-/Vogelrichtlijn en Rodelijstsoorten (zie bijlage I).
- Voor de betekenis van de begrippen onder 'Volledigheid' wordt verwezen naar de website: www.natuurloket.nl.
- Een 'X' wil zeggen: wel/niet onderzocht, maar geen bijzondere soorten aangetroffen (in het eerste geval).

x-coord	164	165	Soortgroep	Volledigheid	Actualiteit
y-coord	457	457			
		I ...	vaatplanten	goed	1991-2004
				goed	1975-1990
	X	X	mossen	niet	1996-2006
	X	X	korstmossen	niet	1991-2006
	X	X	paddestoelen	niet	1990-2005
	X	X	zoogdieren	niet	1995-2005
	X	X	broedvogels	niet	1994-2005
		. 12 7 .	watervogels	matig	96/'97-'03/'04
	X			niet	96/'97-'03/'04
	X	X	reptielen	niet	1991-2005
	X	X	amfibieën	niet	1991-2005
	X	X	vissen	niet	1991-2005
	X	X	dagvlinders	niet	1995-2005
	X	X	nachtvlinders	niet	1980-2005
	X	X	libellen	niet	1991-2005
	X	X	sprinkhanen	niet	1991-2005
	X	X	overige ongewervelden	niet	1991-2005

Provincie Utrecht

Van de Provincie Utrecht zijn de beschikbare flora- en faunagegevens opgevraagd van het gebied direct ten zuiden van het plangebied. Alleen van de fauna zijn beschermde soorten in dit gebied aangetroffen. Van de planten alleen vrij algemene tot zeer

algemene soorten. De flora wordt dan ook verder buiten beschouwing gelaten. De waarnemingen zijn verricht tijdens een veldonderzoek in 1999. De aangetroffen (beschermde en/of bijzondere) diersoorten zijn op kaart 1 weergegeven. Net ten zuiden van de camping liggen enkele vrij vochtige gebiedjes, waar onder andere de moerassprinkhaan en poelkikker zijn aangetroffen (beide Rode lijstsoorten). Nog verder naar het zuiden komt ook de heikikker voor. Voor het overige betreft het algemene soorten (brasem, bruine kikker, haas, groene kikker, konijn, mol, ree en vos), die vrijwel overal in het landelijk gebied worden aangetroffen.

2.2. Veldbezoek

Algemeen

Op 8 september 2006 is een veldbezoek afgelegd ten einde de kwaliteiten van de bestaande biotopen te kunnen bepalen en zo een inschatting te kunnen maken van de huidige natuurwaarden. De bevindingen van dit veldbezoek zijn hieronder beknopt weergegeven.

Camping De Lucht ligt op de overgang van het (1) parklandschap van de landgoederen rond Renswoude (Provincie Utrecht) naar het (2) intensief gebruikte agrarische landschap rondom Barneveld-Voorthuizen (Provincie Gelderland). De overgang is geleidelijk, maar goed merkbaar. De ecologische kwaliteit wordt sterk bepaald door deze overgang. In beide gebieden komen de zelfde soorten en soortgroepen voor; alleen de vertegenwoordiging door minder algemene soorten is in het noordelijk deel minimaal.

Landschapstypen en karakteristieken

Per landschapstype zijn de volgende karakteristieken genoteerd:

A. Parklandschap

- verspreide natuurgebieden: loofbossen en heiderelicten
- lanen, houtwallen, elzen- en eikensingels
- zeer verspreide, meestal goed ingepaste bebouwing
- relatief extensief gebruik
- groot aandeel grasland
- gaaf cultuurhistorisch patroon
- ecologische structuur sterk en fijnmazig

B. Agrarisch landschap

- weinig natuurgebieden
- lanen, boomgroepen, elzensingels
- vrij dichte bebouwing van vaak grote agrarische bedrijven
- intensief, vaak zeer intensief gebruik (o.a. intensieve veehouderij)
- grasland en maïsakkers
- cultuurhistorisch patroon gedeeltelijk bewaard
- ecologische structuur verbrokken en grofmazig

Het onderzoeksgebied (plangebied en directe omgeving) bestaat momenteel voor 80 % uit maïsakker. Het wordt omgeven door een afwisselend landschap met lanen, boomsingels, verspreide agrarische bebouwing en grasland (maaigrasland) – maïsakkers (ongeveer 1:1)

De **Hoefweg** (langs de noordrand), die het terrein dat in aanmerking komt voor uitbreiding afsluit, bezit de hoogste potenties binnen het onderzochte gebied. Dit is een gevolg van de samenkomst van enkele gunstige omstandigheden: een bodemkundige gradiënt, kweldruk in de begeleidende bermsloten, een gevarieerde singelbeplanting en de luwte aan de zuidzijde, als gevolg van deze singel.

Kwaliteit aanwezige biotopen

Belangrijkste biotopen en bijbehorende kwaliteit en betekenis voor flora en fauna (zie ook kaart 2):

A. Elzensingel en greppels (langs Hoefweg; noordrand plangebied)

- kwel in greppels (deels watervoerend).
- weg ligt tot 50 cm hoger dan omgeving.
- structuurrijke begroeiing met divers sortiment houtige gewassen,
- luwte,
- gradiënten,
- (kwel-)flora, struweelvogels, dagvlinders, vleermuizen (foerageergebied en migratieroute) .

B. Kleinschalig landschap (direct ten noorden van Hoefweg; buiten plangebied)

- extensief beheerd grasland,
- houtwal,
- erf,
- bosje in oeverhoek,
- poel,
- amfibieën, libellen, struweelvogels, bosrandvogels, marterachtigen, vleermuizen (foerageergebied).

foto 1: Eikensingel langs oostgrens van het plangebied

C. Noorderand camping (zuidrand plangebied)

- oude eiken en beuken (circa 60 jaar),
- greppel (watervoerend),
- amfibieën (alleen bruine kikker aangetroffen), bosrandvogels, vleermuizen (foerageergebied).

D. Houtwalrelict (op oostgrens plangebied, zie foto 1)

- oude eiken (circa 80 jaar),
- restanten wal,
- greppel aan oostzijde wal (weinig watervoerend),
- vogels (foerageer- en rustgebied), insecten (algemeen), vleermuizen (foerageergebied en migratieroute).

E. Maisakkers

- intensief beheerd,
- nauwelijks (extensief beheerde) randen,
- percelen niet gescheiden door greppels,
- vogels (foerageergebied), zoogdieren (foerageer- en rustgebied).

tabel 2

Soortenlijst fauna van het plangebied op grond van veldonderzoek

Toelichting: voor de gebruikte codes, zie bijlage I

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	VHR	FFW	CvB	RL	Ds
ZOOGDIEREN:						
Haas	Lepus europaeus		I	3		
Konijn	Oryctolagus cuniculus		I			
Mol	Talpa europaea		I			
Ree	Capreolus capreolus		I	3		
Veldmuis	Microtus arvalis		I			
Vleermuizen spec.	Chiroptera	4	3a			
Vos	Vulpes vulpes		I			
VOGELS:						
Buizerd	Buteo buteo		*	2		iz
Grote Bonte Specht	Picoides major		*	2		
Houtduif	Columba palumbus	2/I	*	3		
Huiszwaluw	Delichon urbica		*	2	GE	T
Koolmees	Parus major		*	2		
Pimpelmees	Parus caeruleus		*	2		
Ringmus	Passer montanus		*	3	GE	
Torenavalk	Falco tinnunculus		*	2		tz
AMFIBIEËN:						
Bruine kikker	Rana temporaria	5	I	3		
Groene kikker complex	Rana esculanta (synklepton)		I			
Poelkikker	Rana lessonae	4	3b	3	KW	ltz
DAGVLINDERS:						
Atalanta	Vanessa atalanta					
Bont zandoogje	Pararge aegeria					
Klein koolwitje	Pieris rapae					
Kleine vos	Aglais urticae					
Kleine vuurvinder	Lycaena phlaeas					
SPRINKHANEN:						
Moerassprinkhaan	Stethophyma grossum				KW	tz

F. Graslanden aan de oostzijde van het plangebied

- extensief beheerd,
- divers gebruik (paardewei, braak, maaigrasland),
- vogels (foerageergebied), muizen, haasachtigen, flora, dagvlinders.

G. Graslandgebied ten oosten van plangebied

- intensief beheerd,
- maaigrasland,
- weidevogels (vermoedelijk), muizen, haasachtigen.

De waargenomen soorten planten en dieren tijdens het veldbezoek zijn in tabellen 2 en 3 weergegeven. Wat betreft de in tabel 2 genoemde vleermuizen dient nog te worden opgemerkt dat er geen veldonderzoek in de avonduren heeft plaatsgevonden. Gezien echter de aanwezigheid en kwaliteit van de bovengenoemde landschapselementen (vooral lanen en singels), kan gevoeglijk worden aangenomen dat er bij een inventarisatie met bat-detector verschillende vleermuissoorten worden aangetroffen, met name algemeen voorkomende soorten als dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Deze soorten gebruiken de aanwezige opgaande beplanting enerzijds als jachtbiotoop en anderzijds vormen de lijnvormige structuren migratieroutes, die de deelgebieden van hun leefgebied met elkaar verbinden. Er zijn binnen het plangebied, dus afgezien van de randen, geen bomen of opstallen aanwezig die zouden kunnen dienen als zomer- en/of winterverblijfplaats.

2.3. Samenvatting

Voor het plangebied en de directe omgeving ervan kan – op grond van zowel het archief- als het veldonderzoek – een soortenlijst worden opgesteld. Deze is weergegeven in tabel 4. In deze tabel is ook per soort aangegeven wat de status is in wet- en regelgeving. Van de beschermde soorten volgens de Flora- en faunawet zijn zowel zogenaamde tabel 1- als tabel 3-soorten binnen het plangebied aanwezig. Laatstgenoemde soorten hebben een vrij zware beschermingsstatus, zie verder hoofdstuk 3.

3. Toetsing aan wetgeving en beleid en effecten

3.1. Conclusies veld- en archiefonderzoek

Van het plangebied (en de directe omgeving) kan op grond van het voorliggende onderzoek geconcludeerd worden dat het tot het leefgebied behoort van een aantal soorten die op grond van de Flora- en faunawet beschermd zijn, te weten (zie tabel 2): bruine kikker; buizerd, grote bonte specht, haas, houtduif, huiszwaluw, koolmees, mol, pimpelmees, ringmus, torenvalk, veldmuis en zeer waarschijnlijk enkele vleermuissoorten, waaronder dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Aan dit lijstje kunnen zeker nog verschillende algemeen voorkomende zoogdiersoorten worden toegevoegd, met name muizen, spitsmuizen, konijn en ree, maar gezien de beperkte veldinventarisatie konden deze soorten niet nader worden onderzocht. Met name de randzones met houtwalrelicten en singels moeten als waardevol worden aangemerkt en zullen vast ook vaste rust- en verblijfplaatsen bevatten van de hiervoor genoemde soorten. Van vleermuizen zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld. Het plangebied heeft hooguit betekenis als jachtgebied en dan nog alleen de randzone ervan. De randzone is vooral ook belangrijk als migratieroute. Het open middengebied, waar de feitelijke uitbreiding plaatsvindt, is voor vleermuizen niet van belang. Voor de algemene soorten zoogdieren en vogels is het alleen van belang als foerageer- en rustbiotoop. Kleine zoogdieren als egel, mol en haas kunnen er rust- en verblijfplaatsen hebben.

3.2. Flora- en faunawet

De Flora- en Faunawet (FFW) stelt (artikel 2):

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Het is verboden:

- planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (art. 8);
- dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (art. 9);
- dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten (art. 10);
- nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (art. 11);
- eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (art. 12).

Vrijstelling of ontheffing

Op grond van artikel 75 van de FFW kan voor bepaalde, bij wet verboden handelingen (zie artikelen 8 t/m 12), ontheffing worden verleend. De ontheffingverlening is door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur artikel 75 in februari 2005 afgestemd op de mate waarin soorten in hun voortbestaan bedreigd zijn.

Met het van kracht worden van de AMvB geldt een vrijstellingsregeling voor de volgende drie categorieën van activiteiten:

1. bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
2. bestendig gebruik;
3. ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Het planvoornemen valt onder de derde categorie. Dit betekent dat alleen een ontheffing dient te worden aangevraagd wanneer sprake is van het voorkomen van een kleine selectie uit de groep van beschermde planten- en diersoorten, afhankelijk van het zogenaamde beschermingsregime. Er worden drie regimes onderscheiden. Voor elk regime geldt dat geen afbreuk mag worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding:

Bij het **zwaarste regime** worden voor een aantal soorten vrijstellingen en ontheffingen slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. Dit zijn de zogenaamde 'tabel 3-soorten': soorten genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage I van de (genoemde) AMvB.

Bij soorten van het **lichtste regime** - betrekking hebbend op een aantal bij name

genoemde (zeer algemene) soorten - geldt dat de gunstige staat van instandhouding door een aantal genoemde ingrepen nooit in gevaar zal komen. Dit zijn kortweg genoemd de 'tabel 1-soorten', of 'algemene soorten'. Voor deze soorten behoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

Voor resterende soorten van het *middelste regime* moet de initiatiefnemer aantonen dat de gunstige staat van instandhouding door de genoemde ingrepen niet in gevaar komt. Het zijn de 'tabel 2-soorten', ofwel 'overige soorten'. Een ontheffing van LNV blijft nodig.

De in §3.1 genoemde wettelijk beschermde en binnen het plangebied aangetroffen soorten vallen grotendeels onder het lichtste regime, maar voor de vogels en vleermuizen dient een uitgebreide toetsing plaats te vinden. Wanneer daaruit blijkt dat er geen schadelijke effecten te verwachten zijn, behoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel is bij iedere ingreep, die het natuurlijke leefgebied van beschermde planten en dieren aantast, het voorzorgsbeginsel van kracht. Het is daarom bijvoorbeeld aan te bevelen het terrein, alvorens het wordt geruimd, van te voren te inspecteren op het voorkomen van dieren (bijvoorbeeld egels) en deze tijdig te verplaatsen naar een nabijgelegen terrein.

3.3. Effecten

In onderstaande effectbeschrijving wordt onderscheid gemaakt tussen tijdelijke effecten, die zich gedurende de aanlegfase voordoen en permanente effecten. Laatstgenoemde effecten hebben een structureel karakter, omdat de functie van het plangebied geheel zal veranderen. In tabel 4 staat een beknopt overzicht van te verwachten effecten.

Tijdelijke effecten. Er zal verstoring optreden van fauna in aangrenzende terreinen als gevolg van ontgravingswerkzaamheden. Hierbij zal het vooral gaan om geluidshinder, waardoor vogels kunnen worden gestoord. In de directe nabijheid zijn bosjes en bomenrijen aanwezig, waarin nestgelegenheid aanwezig is. Het betreft voorzover bekend vrij algemeen voorkomende soorten, waarvan mag worden aangenomen dat deze zich redelijk gemakkelijk zullen aanpassen aan het lawaai of zullen uitwijken naar alternatieve nestgelegenheden in de nabije omgeving. Aangezien deze soorten algemeen voorkomen, zullen er hooguit eventuele nadelige effecten voor individuen zijn, maar op populatieniveau zijn de effecten verwaarloosbaar. Sterk geluidproducerende werkzaamheden dienen overigens bij voorkeur buiten het broedseizoen (medio maart tot medio augustus) te worden uitgevoerd. Aangezien er geen werkzaamheden in de avonduren worden uitgevoerd, zullen de versturende effecten op vleermuizen nihil zijn. Bestaande opgaande, houtige

structuren waar de vleermuizen gebruik van maken, blijven zo goed als volledig intact. Een ander effect wat hier nog moet worden genoemd is de wijziging in de waterhuishouding. Afhankelijk van de termijn waarop de plas wordt gegraven kunnen grondwaterafhankelijke vegetaties in de omgeving eventueel nadelig beïnvloed worden. Op figuur 2 is de ligging van dergelijke vegetaties weergegeven. Uit het hydrologisch onderzoek (zie rapport 5194-B) blijkt dat de effecten op de grondwaterstand in de directe omgeving verwaarloosbaar zijn. Er treden alleen significante effecten op wanneer de plas binnen een jaar volledig zou worden uitgegraven.

tabel 4

Overzicht van te verwachten effecten binnen en in de directe omgeving van het plangebied

Fase/activiteit	Schade/effect voor biotopen en soorten
AANLEGFASE	
Rooien van opgaande beplanting, kap van bomen (zeer beperkt qua omvang)	Vernietiging van broedbiotoop en foerageerplaatsen voor zang- en roofvogels Verdwijnen van foerageergebied van vleermuizen
Ruimen van dekgrond	Schade aan vaste verblijfplaatsen van bodembewonende zoogdieren
Vorming van open water	Mogelijke verdroging ter plaatse van grondwaterafhankelijke vegetaties in de directe omgeving
AANWEZIGHEIDSFASE	
Verandering van biotopen (wijziging van akker en grasland in plas met oeverzone en groenstrook)	Verdwijnen van open biotopen voor met name akkervogels; nieuwvorming van biotoop voor water- en moerasvogels, amfibieën, dagvlinders en libellen; vergroting jachtgebied voor (water)vleermuizen
Aanwezigheid van mensen (geringe toename verkeer, verstoring door recreatie)	Verstoring van broedvogels, zoogdieren en amfibieën

Permanente effecten. Het huidige akker- en graslandbiotoop zal geheel verdwijnen, waardoor er leefgebied van enkele algemene zoogdiersoorten en foerageergebied van vleermuizen en enkele algemene vogelsoorten verdwijnt. Daar staat tegenover dat er in de eindsituatie sprake is van een veel grotere variëteit aan biotopen, waarvan zowel de thans voorkomende soorten profiteren als ook nu nog niet voorkomende soorten. Dit is vooral het gevolg van de aanleg van een waterplas met een stuk natuuroever en de aanplant van bomenrijen en een bosstrook, vergelijk de

planschets in bijlage I. Voor vrijwel alle nu voorkomende soorten geldt, afgezien van strikt aan akkers gebonden vogels, dat de ingreep op termijn een zeer positief effect heeft op de 'gunstige staat van instandhouding'.

Naast wijzigingen in het voorkomen van biotopen zal er door de recreatiefunctie wel sprake zijn van een grotere mate van verstoring dan thans het geval is. Soorten die kritisch zijn ten aanzien van rust, zullen op den duur het gebied mijden. Het zal vooral gaan om enkele vogelsoorten, maar geconstateerd is al dat de huidige vogelstand waarschijnlijk niet echt kritische soorten bevat. Daarom zijn deze effecten ook min of meer verwaarloosbaar. Anderzijds ontstaan door de aanplant van bomen en bosschages ook weer nieuwe schuilmogelijkheden, waarmee de toegenomen verstoring deels geneutraliseerd wordt.

3.4. Mitigatie, compensatie en slotconclusie

Mitigerende maatregelen

In de aanlegfase bestaat het risico op ongewenste verstoring van broedvogels door de productie van geluid door graafmachines (en menselijke aanwezigheid). De initiatiefnemer is voornemens deze schade tot een minimum te beperken. Met name zullen sterk versturende werkzaamheden langs de randen van het plangebied niet in het broedseizoen plaatsvinden (medio mei tot medio augustus).

Compenserende maatregelen

Uit de effectenanalyse in de voorgaande paragraaf mag worden geconcludeerd dat er geen aanleiding is om te vrezen dat van enige beschermde soort die thans in het plangebied aanwezig is de 'gunstige staat van instandhouding' in het geding is bij uitvoering van het voornemen. Er is integendeel sprake van een 'overall' gunstig effect op vrijwel alle soorten. Soorten van (kleinschalig) akker- en weidegebied, zoals geelgors, patrijs en veldleeuwerik – zo deze soorten nu al aanwezig zijn - zullen in geringe mate foerageergebied verliezen, maar daar staat tegenover dat de afwisseling in biotopen die ontstaat, ook voor deze soorten uiteindelijk naar verwachting gunstig uitpakt (toename nestgelegenheid en schuilplaatsen). Om deze reden wordt natuurcompensatie niet nodig geacht. Netto ontstaat juist meer natuur dan er aan natuurwaarden verdwijnt.

Biotoopverbeterende maatregelen (aanbevelingen)

In de zone rond de plas en langs de noordrand worden houtsingels en een bosstrook aangeplant. Door hier enkele vleermuiskasten op te hangen kan het gebied al direct een meerwaarde voor deze soortgroep krijgen. Verder dient het beheer van deze groene elementen een extensief en daarmee zo ecologisch mogelijk karakter te

krijgen. Dit behoeft zeker niet ten koste te gaan van de beleveningswaarde. Door langs enkele houtsingels ook greppels aan te leggen, ontstaan ook gunstige groeiplaatsen voor planten die van kwel afhankelijk zijn.

Slotconclusie ten aanzien van ontheffingsaanvraag

Met betrekking tot de in tabel 4 genoemde soorten heeft bij aantasting van de verblijfplaats, of de functionaliteit hiervan, alleen ontheffing ex art. 75 FFW te worden aangevraagd voor de zogenaamde 'tabel 3' soorten en de vogels. Het gaat bij de eerstgenoemde categorie alleen om vleermuizen. Hiervoor is aangetoond dat er geen sprake is van verstoring of verdwijnen van jachtbiotoop. Het aanvragen van een ontheffing heeft dan ook geen zin. Met betrekking tot de vogels kan worden geconcludeerd dat er door het treffen van gepaste mitigerende maatregelen geen verbodsbepalingen van de FFW worden overtreden. Ook is er geen sprake van dat de gunstige staat van instandhouding van één van de betrokken soorten in het geding is. Daarom geldt ook ten aanzien van deze soortgroep dat het aanvragen van een ontheffing niet zinvol is. Voor het verstoren van vogels tijdens het broedseizoen wordt overigens nooit ontheffing verleend.

Om aan het voorzorgsbeginsel in de Flora- en faunawet te voldoen, verdient het aanbeveling het terrein, alvorens het wordt geruimd, van te voren te inspecteren op het voorkomen van dieren (bijvoorbeeld egels) en deze tijdig te verplaatsen naar een nabijgelegen terrein.

4. Gebruikte literatuur

Bal, D. et al. 2001. *Handboek Natuurdoeltypen*. Tweede, geheel herziene editie.
Expertisecentrum LNV. Wageningen.

Bijlage I Planschets uitbreiding rc De Lucht

Bijlage 2 Status, voortvloeiend uit wet- en regelgeving

Toelichting op gebruikte status-codes in tekst en tabellen

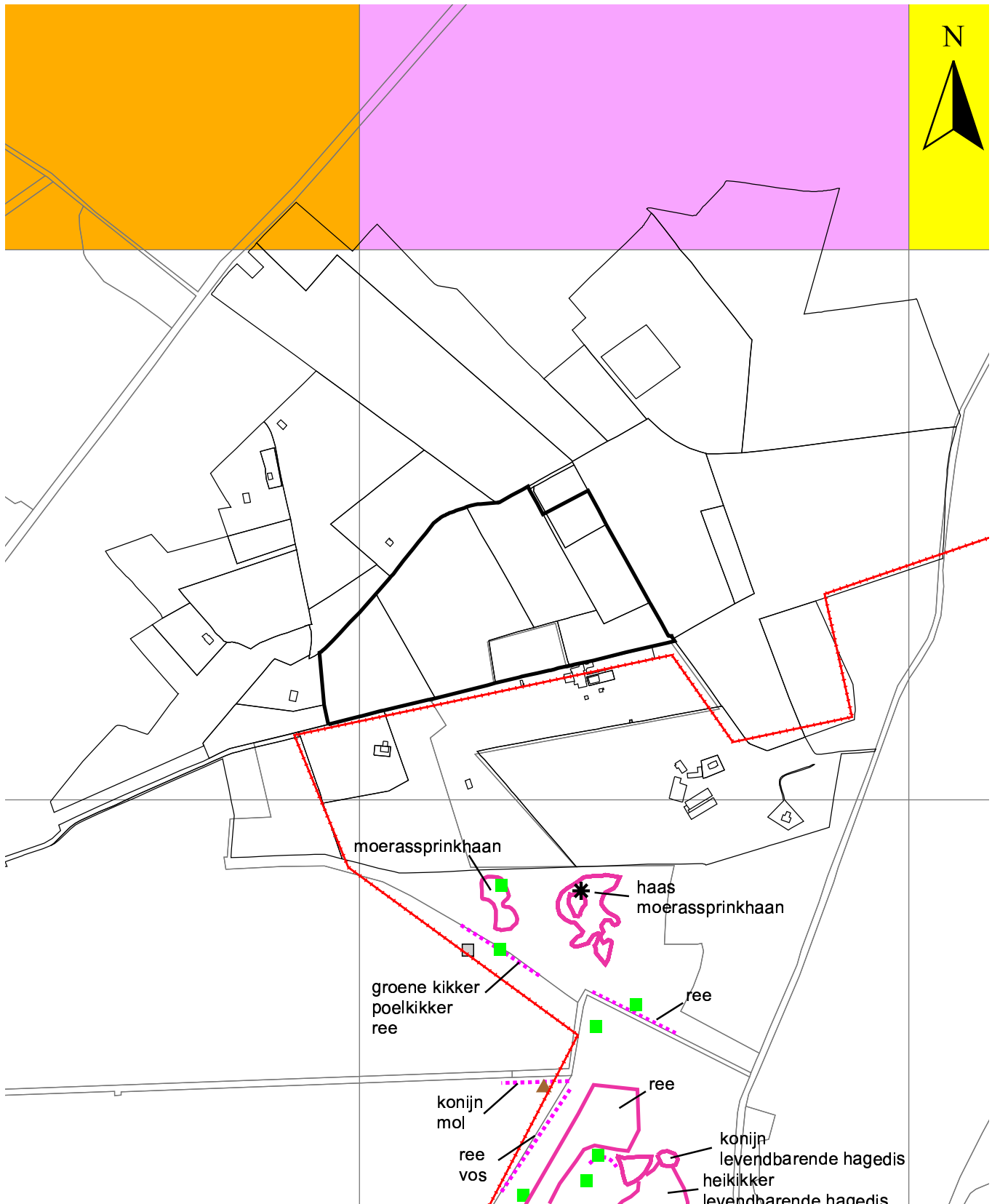
A. FAUNA

- **VHR:** Vogel- en habitatrichtlijn; EG-habitatrichtlijn, (hrl; 1991) en EG-vogelrichtlijn (vrl; 1981): '1' (vrl) = soorten waarvoor speciale beschermingsmaatregelen dienen te worden genomen ter bescherming van hun leefgebieden; '2' (hrl) = soort van appendix 2 (dieren- en plantensoorten van communautair belang voor de instandhouding waarvan aanwijzing van Speciale BeschermingsZones vereist is); '2/1' (vrl) = soorten waarop mag worden gejaagd volgens de bepalingen van de nationale jachtwetgeving; '4' (hrl) = soort van appendix 4 (soorten die strikt beschermd dienen te worden); '5' (hrl) = soort van appendix 5 (soorten waarvoor onttrekken aan de natuur en de exploitatie aan beheersmaatregelen onderworpen kunnen worden);
- **FFW:** Flora- en faunawet (voorheen Natuurbeschermingswet): '*' = beschermd; '1' = tabel 1, algemene soorten, '2' = tabel 2, overige soorten, '3a' = tabel 3 – bijlage I AMvB soorten, '3b' = tabel 3 bijlage IV HR soorten;
- **CvB:** Conventie van Bern: 1 = strikt beschermde plantensoorten, 2 = strikt beschermde diersoorten, 3 = beschermde diersoorten
- **RL:** Rode Lijst (thans zijn er Rode Lijsten van zoogdieren, vogels, dagvlinders, sprinkhanen en krekels); 'BE/C' = bedreigd, 'D/KW' = kwetsbaar, 'GE' = gevoelig, 'NB' = niet betrokken, 'OG' = onvoldoende gegevens, 'TNB' = thans niet bedreigd;
- **Ds:** doelsoort Handboek natuurdoeltypen (Bal et al, 2001): itz geeft aan op welke criteria de doelsoort scoort en in welke mate; dat laatste is af te lezen aan het gebruik van de hoofdletter (scoort in sterke mate) of de kleine letter (scoort in mindere mate). 'i' = internationaal belangrijk; Nederlandse positie t.a.v. de mondiale verspreiding is belangrijk; 't' = in de tweede helft van deze eeuw minstens 25% afgenomen in Nederland; de trend gaat omlaag indien geen maatregelen worden genomen; 'z' = thans in zekere mate zeldzaam (of recent uitgestorven) in Nederland.

Toelichting op gebruikte status-codes in tekst en tabellen

B. FLORA

- **VHR:** Vogel- of habitatrichtlijn (zie kader FAUNA)
- **CvB:** Conventie van Bern (zie kader FAUNA)
- **FFW:** Flora en Faunawet (zie kader FAUNA)
- **RL:** Rode Lijst; **NL2000:** (*Gorteria* 26-4, juni 2000); BE-9 = bedreigd, zeer zeldzaam, sterk afgenomen; BE-10 = bedreigd, zeldzaam, sterk afgenomen; BE-14 = bedreigd; zeldzaam, zeer sterk afgenomen; EB-13 = ernstig bedreigd; zeer zeldzaam, zeer sterk afgenomen; GE-1 = gevoelig; zeer zeldzaam, stabiel of toegenomen; GE-12 = gevoelig; algemeen, sterk afgenomen; GE-16 = gevoelig; algemeen, zeer sterk afgenomen; KW-5 = kwetsbaar; zeer zeldzaam, matig afgenomen; KW-6 = kwetsbaar; zeldzaam, matig afgenomen; KW-7 = kwetsbaar; vrij zeldzaam, matig afgenomen; KW-11 = kwetsbaar; vrij zeldzaam, sterk afgenomen; KW-15 = kwetsbaar; vrij zeldzaam, zeer sterk afgenomen; VN-17 = verdwenen; maximaal afgenomen;
- **Ds:** Doelsoort volgens het Handboek Natuurdoeltypen (Bal et al, 2001; zie kader FAUNA)

- plangebied
- provinciegrens

Atlas Groen Gelderland:
(kilometerhokgegevens)

- kerkuil
- vleermuizenwaarderingskaart:**
- redelijk belangrijk gebied
(1 waargenomen zomerkolonie)
- minder belangrijk gebied

Provincie Utrecht:

- vlakvormig element met faunawaarnemingen
- lijnvormig element met faunawaarnemingen

puntwaarnemingen:

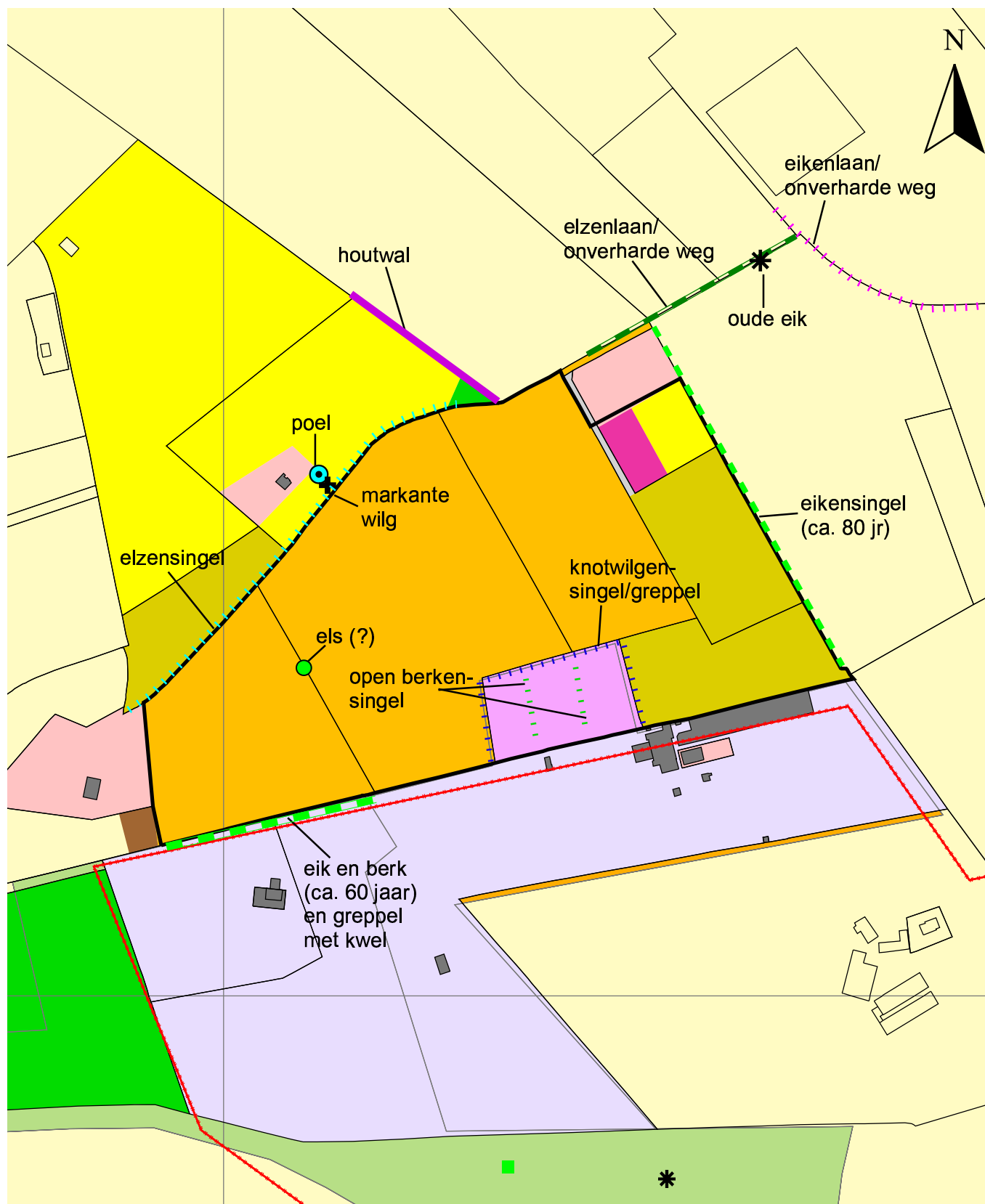
- brasem
- ▲ bruine kikker
- mol
- ✱ poelkikker

Kaart 1

Archiefgegevens fauna

schaal 1:10.000
werknr. 5194

Taken Landschapsplanning bv Roermond - Arnhem

plangebied
 provinciegrens

biotopen/
grondgebruik:

bos
 erf
 grasland
 mais
 ruigte
 weiland
 agrarisch
 (onbepaald)

overig
grondgebruik:

kamperen
 manege
 opstal
 pad
 toeristisch
 veld

Kaart 2

Grondgebruik en biotopen

schaal 1:5.000
 werknr. 5194

Taken Landschapsplanning bv Roermond - Arnhem